

Työvaliokunnan kokous 4/2017

Aika: 21.9.2017 klo 9-12

Paikka: Videoneuvotteluyhteys sekä Turun kauppakorkeakoulu, TSE videoneuvotteluhuone, pohjakerros (käyntiosoite: Rehtorinpellonkatu 3, Turku)

Osallistujat:

Ulla Nygrén (pj.)
Minna Abrahamsson-Sipponen
Anne Lehto, poistui klo 11.10-
Riitta Lähdemäki, osallistui klo 9.25-
Minna Niemi-Grundström
Pia Södergård
Katja Halonen (siht.)

Asiantuntijat:

Tua Hindersson-Söderholm (kohdassa 9)
Kimmo Tuominen (kohdassa 9)

1. Kokouksen avaus ja järjestäytyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.03. Todettiin kokouksen olevan päätösvaltainen.

2. Edellisen kokouksen muistio

Tarkastettu muistio löytyy verkosta osoitteesta
<http://yliopistokirjastot.fi/toiminta/kokoukset/>.

3. Aineistoneuvottelutilanteisiin varautuminen

Keskusteltiin aineistoneuvotteluiden ajankohtaisesta tilanteesta.

4. Strategiaehdotus

Minna Niemi-Grundström esitteli strategiaehdotuksen vuosille 2018-2021 (liite 1). Strategiaryhmä on kokoontunut neljä kertaa työstämään SYNin uutta strategiaa. Työskentelyn aluksi strategiaryhmä teki SWOT-analyysin SYNin ja yliopistokirjastojen vahvuuksista, heikkouksista, mahdollisuuksista ja uhista. SWOT-analyysin pohjalta on keskusteltu vilkkaasti strategiatyön prioriteeteista ja ideoitu SYNin rooleja, strategian teemoja, SYNin nimeä ja

iskulausetta. Strategiaehdotuksessa on tavoiteltu aktiivista ja proaktiivista roolia sekä brändin uudistamista. Strategiaryhmä ehdottaa, että toimenpidesuunnitelma strategian toteuttamiseksi laadittaisiin vuodeksi kerrallaan.

Keskusteltiin ehdotuksesta. Aalto-yliopiston graafikko viimeistelee strategiaesityksen visuaalisen ulkoasun. Pia Södergård kääntää iskulauseen ruotsiksi. Sovittiin, että tehdään esityksestä toinenkin versio, jossa käytetään enemmän verbejä, ja esitellään molemmat versiot SYNin kokouksessa. Yhteistyösihteeri tekee verbimuotoisen esityksen käydyn keskustelun mukaan ja lähettää sen työvaliokunnalle kommentoitavaksi. Keskusteltiin strategian hyväksymisen jälkeen tarvittavista toimenpiteistä.

5. SYNin tiedepoliittisen roolin vahvistaminen

- A) OKM:n ja SYNin edustajien tapaaminen
- B) UNIFIn ja SYNin tapaamisen suunnittelu
- C) Sidosryhmäyhteistyön kehittäminen

Ulla Nygrén kertoi OKM:n ja SYNin edustajien tapaamisesta 14.6.2017. Tapaamiseen osallistuivat SYNista Ulla Nygrén ja Minna Niemi-Grundström ja OKM:stä Hannu Sirén, Juha Haataja, Anne Luoto-Halvari sekä osan aikaa Immo Aakkula. Tapaamisessa käsiteltiin yliopistokirjastoille ajankohtaisia asioita, yhteisten kansallisesti tuotettujen palvelujen tarvetta, avointa tiedettä ja EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen kansallista implementaatiota.

Suunniteltiin UNIFI:n ja SYNin tapaamista. Päätettiin, että työvaliokunta ottaa UNIFI:n tapaamisen valmistelun työlistalle alkuvuodesta 2018 sen jälkeen kun on hyväksytty SYNin uusi strategia ja toimintasuunnitelma.

Ulla Nygrén kertoi Kansalliskirjaston kirjastosektoreiden puheenjohtajien ja sihteerien kokouksesta 15.6.2017. Kokoukseen osallistuivat puheenjohtaja Ulla Nygrén ja yhteistyösihteeri Katja Halonen. Kokouksessa käsiteltiin mm. Varastokirjaston yhdistämistä Helsingin yliopistoon ja tieteellisten kirjastojen yhteistilastojen tulevaisuutta.

Työvaliokunnan kokouksessa 2/2017 jaettiin työvaliokunnan kesken vastuita sidosryhmäyhteistyön kehittämisessä. Anne Lehto kertoi, että on tapaamassa FUCIO:n työvaliokunnan 4.10.2017 Vaasassa. Sovittiin, että työvaliokunnan jäsenet toimittavat Anne Lehdolle asioita otettavaksi esille tapaamisessa. Anne Lehto raportoi seuraavassa työvaliokunnan kokouksessa, mitä yhteistyö SYNin ja FUCIO:n tasolla voisi olla ja miten se voisi tukea paikallista yhteistyötä. Sovittiin, että seuraavaan työvaliokunnan kokoukseen kaikki miettivät, mitä asioita sidosryhmäyhteistyössä tehtäisiin, esimerkiksi CSC:n kanssa.

6. Yhteistilastojen tarve

Puheenjohtaja ja yhteistyösihteeri ovat tehneet SYNin johtajille kyselyn yhteistilastojen tarpeesta touko-kesäkuun vaihteessa. Puheenjohtaja on esitellyt vastausten yhteenvedon (liite 2) suullisesti Kansalliskirjaston sektorikokouksessa 15.6.2017. Kyselyn perusteella näyttää vahvasti siltä, että johtajat tarvitsevat yhteistilastoja ja jonkin tilastotietokannan. KITT-tilastotietokanta olisi syytä säilyttää modifioituna.

Sovittiin, että seuraavassa neuvoston kokouksessa keskustellaan yhteistilastojen tarpeesta ja päätetään SYNin kanta, jonka perusteella voidaan keskustella palvelutarpeesta Kansalliskirjaston kanssa.

7. SYNin työryhmä EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen kansallisen valmistelun seuraamiseksi

Neuvoston kokouksessa 2/2017 päätettiin, että puheenjohtaja kokoaa työryhmän EU:n tietosuoja-asetuksen kansallisen valmistelun seuraamiseksi ja sen selvittämiseksi, mitä eri yliopistoissa asian suhteen tapahtuu. Työryhmä on koottu ja kokoontunut kertaalleen kick-offin merkeissä 14.8.2017 Turussa. Työryhmän kokoonpano on: informatikko Sirpa Grekula (Oulun yliopisto), hallintopäällikkö Merja Himanka (Turun yliopisto), palvelujohtaja Päivi Kaiponen (Helsingin yliopisto), tietoasiantuntija Yrjö Lappalainen (Tampereen teknillinen yliopisto) ja kirjastonjohtaja Anne Lehto (Tritonia). Päivi Kaiponen toimii työryhmän puheenjohtajana ja yhteistyösihteeri toimii työryhmän sihteerinä.

Työryhmän kick-offiin osallistuivat lisäksi erikseen kutsuttuina asiantuntijajäsenenä TUHA-koordinaatioryhmän puheenjohtaja Mari Riipinen ja lakimies Elina Reinikainen-Vänni Turun yliopistosta sekä Ulla Nygrén SYNin puheenjohtajan ominaisuudessa.

Työryhmän tehtäväksi täsmentyi:

- 1) selvittää esitettyyn asetukseen valmistautumista ja asetuksen vaikutuksia yliopistokirjastojen toimintaan
 - kartoittamalla yliopistokirjastojen käytännöt
 - selvittämällä, miten tietosuoja-asetuksen voimaantuloon on valmistauduttu yliopistoissa
 - tunnistamalla ja ennakoimalla ongelmakohtat
- 2) laatia yhteinen ohjeistus/suosituksia (=työkalupakki) yliopistokirjastoille
 - benchmarkkauksen lisäksi seurataan Oikeusministeriön, tietosuojavaltuutetun toimiston, Euroopan tietosuojaneuvoston ja tietosuojavastaavien viestintää ja ohjeita
- 3) laatia SYNin lausunto EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanotyöryhmän (TATTI) mietintöön.

Lisäksi työryhmä käynnistää asian tiimoilta yhteistyön STKS:n juridiikkatyöryhmän kanssa sekä selvittää yhteistyömahdollisuuksia ammattikorkeakoulu- ja erikoiskirjastojen kanssa sekä mahdollisuuksia vaikuttaa lainsäädäntötyöhön.

SYN ei ole saanut lausuntopyyntöä TATTI-työryhmän mietinnöstä. Työryhmä päätti kuitenkin laatia lausunnon, koska asia on tärkeä yliopistokirjastojen näkökulmasta. Työryhmän valmisteleva ja työvaliokunnan kommentoima SYNin lausunto on jätetty lausuntopalveluun

8.9.2017 (liite 3). Keskusteltiin SYNin lausunnon vastaanotosta ja tietosuoja-asetuksen aiheuttamista huolista yliopistokirjastoissa. Sovittiin, että pyritään järjestämään tapaaminen OKM:n hallitusneuvos Immo Aakkulan kanssa. Tapaamiseen tulisivat mukaan myös Päivi Kaiponen, Pekka Heikkinen Kansalliskirjastosta ja Minna Niemi-Grundström.

8. APC-maksukäytännöt

Neuvoston kokouksessa 2/2017 päätettiin, että puheenjohtaja kokoaa työryhmän miettimään, miten edetään hyvien APC-maksukäytäntöjen keräämisessä ja jakamisessa sekä mahdollisten suositusten laatimisessa.

Työryhmä on nyt koottu. Työryhmässä ovat mukana Tiina Jounio (Oulun yliopisto), Marjo Kuusela (Helsingin yliopisto), Sari Leppänen (Tampereen yliopisto), Kaarina Meriläinen (Itä-Suomen yliopisto), Ulla Ohvo (Lappeenrannan teknillinen yliopisto), Jukka Rantasaari (Turun yliopisto), Antti Rousi (Aalto yliopisto) ja Irene Ylönen (Jyväskylän yliopisto). Jukka Rantasaari toimii työryhmän puheenjohtajana ja yhteistyösihteeri toimii työryhmän sihteerinä.

Työryhmällä on kaksi tavoitetta:

- 1) paikallisten APC-maksukäytäntöjen selvittäminen
 - a) niissä tapauksissa, joissa APC-maksujen alennukset eivät tule FinELibin sopimusten kautta eikä niihin ainakaan ole FinELibin ohjeistusta ja
 - b) niissä tapauksissa, joissa FinELib on tehnyt sopimuksen ja ohjeistuksen
- 2) selvittää viestinnän osalta
 - a) miten alennusta on mainostettu tutkijoille
 - b) millaisia keinoja ja kanavia kirjastot/yliopistot ovat käyttäneet asiasta kertoessaan
 - c) miten viestintä työryhmän mielestä parhaiten hoituisi.

Tehtyjen selvitysten perusteella työryhmä muodostaa näkemyksen, voisiko yliopistokirjastoihin rakentaa yhtenäisiä toimintatapoja ja suositella niitä. Työryhmän määräaika on 31.10.2017. Työryhmä tuo ehdotuksen SYNin joulukuun kokoukseen.

Yhteistyösihteeri kertoi työryhmän työskentelystä. Keväällä 2017 koostettua APC-maksukäytäntöjen taulukkoa on tarkennettu koottavien tietojen osalta. Taulukko on ollut kaikilla yliopistokirjastoilla täydennettävänä. Työryhmä käy kerätyt APC-maksukäytännöt systemaattisesti läpi, keskustellen samalla käytäntöjen hyvistä ja huonoista puolista. Työryhmä jatkaa työskentelyä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

9. Ajankohtaista kirjastojärjestelmähankinnassa

Puheenjohtajan pyynnöstä Suomen yliopistokirjastojen neuvoston edustajat kirjastojärjestelmän hankinnan ohjausryhmässä Tua Hindersson-Söderholm ja Kimmo Tuominen kertoivat työvaliokunnalle kirjastojärjestelmän hankinnan ajankohtaisista asioista, joita ovat konsortioyksymys ja hankintakilpailutuksen aloittaminen.

Viime ohjausryhmän kokouksessa on ollut Jeannette Frey puhumassa erilaisista konsortiomahdollisuuksista ALMA:n tyyppisessä järjestelmässä. Kimmo Tuominen kertoi Freyn esityksestä ja sen herättämistä kysymyksistä. Siirtyminen pilvityyppiseen palveluun näyttäyty paradigman muutoksena. Keskusteltiin konsortioista. Yhteiskirjastot ja -luettelot ovat jo eräänlaisia konsortioita. Kirjastojärjestelmän hankinnassa ei ole syntymässä samanlaista konsortiota kuin Linnea2-konsortio, mutta pienemmät konsortiot voivat olla tarpeen. Mahdolliset konsortiot pitäisi muodostua tämän syksyn aikana.

Työvaliokunta piti hyvänä, ettei kytkeydyttäisi tiettyyn järjestelmäympäristöön, ja että päätöksiä pystyttäisiin tekemään nopeastikin. 11.10.2017 järjestetään webinaari, jossa esitellään vielä tekeillä oleva markkinatutkimus. Varsinainen päätös hankintakilpailutuksen aloittamisesta pitäisi tehdä ohjausryhmän kokouksessa 23.10.2017.

Työvaliokunta päätti kutsua projektipäällikkö Minna-Liisa Kivisen neuvoston seuraavaan kokoukseen keskustelemaan konsortioista, niiden reunaehdoista ja hankintakilpailutuksen aloittamisesta. Neuvoston kokouksessa pyritään saavuttamaan SYNin näkemys kansallisesta yliopistokirjastojen tason konsortioista.

10. Neuvoston kokouksen 3/2017 esityslista

Viimeisteltiin neuvoston kokouksen esityslista (liite 4) ja sen liitteet. Yhteistyösihteeri lähettää muutetun esityslistan työvaliokunnalle hyväksyttäväksi.

11. Ilmoitusasiat

- SYN kommentoi Kansalliskirjaston kirjastoverkkopalveluissa laadittua ehdotusta DMPTuulityökalun rahoitus- ja hallintamalliksi 2018-2020 14.8.2017 (liitteet 5 ja 6). SYNin edustaja ohjausryhmässä Minna Toikka toimitti SYNin puheenjohtajalle muutetun ehdotuksen rahoitus- ja hallintamalliksi 17.8.2017 (liite 7).
- SYN on antanut lausunnon Kotilava-hankkeen rahoitusehdotuksesta (liite 8) 1.9.2017. Lausunto on toimitettu Kotilava-hankkeen ohjausryhmän puheenjohtajalle Tiina Eklundille sekä Kansalliskirjastolle.
- Kansalliskirjaston kirjastosektoreiden puheenjohtajien ja sihteerien kokous pidettiin 15.6.2017. Kokoukseen osallistuivat Ulla Nygrén ja Katja Halonen.
- Varastokirjaston liittämistä Kansalliskirjastoon on käsitelty Kansalliskirjaston johtokunnassa ja Kansalliskirjaston koolle kutsumassa kirjastosektoreiden puheenjohtajien tapaamisessa. Asiaa eteenpäin viemään on ministeriössä perustettu työryhmä, jossa Varastokirjastoa edustaa toimistopäällikkö Johanna Vesterinen. Työryhmään ei tule edustusta kirjastosektoreilta. Asiaa koskeva Helsingin yliopiston muistio on liitteenä (liite 9).
- Työvaliokunta on nimennyt opinnäytteiden arkistointia koskevaan työryhmään Tommi Harjun (Taideyliopisto) ja Jukka Rantasaaren (Turun yliopisto) (liite 10). Työryhmän perustamisen myötä puheenjohtaja totesi, ettei SYN tässä vaiheessa pyydä Arkistolaitokselta täsmennystä päätökseen gradujen sähköisestä arkistoinnista.

- OKM on nimennyt Suomen yliopistokirjastojen neuvoston edustajaksi Tutkimushallinnon tietovirtojen ja tutkimustietovarannon johtoryhmään kirjastonjohtaja Jarmo Saartin Itä-Suomen yliopiston kirjastosta. Työvaliokunta on valinnut Jarmo Saartin varajäseneksi johtoryhmään Ulla Nygrénin. Lisätietoja hankkeesta on wikissä: <https://wiki.eduuni.fi/display/CSCTTV/Tutkimustietovaranto>.
- SYNin tutkimuksen tuen verkoston Competence Wednesdays -webinaarisarjassa järjestettiin webinaari Kolme näkökulmaa digitaaliseen humanismiin 17.5.2017.
- Oppimisen tuen verkostolla oli tapaaminen Vaasassa PedaForum-päivien yhteydessä 15.8.2017.
- Aalto-yliopiston Harald Herlin -oppimiskeskukseksi peruskorjattu Otaniemen kampuksen kirjasto on Arkkitehtuurin Finlandia ehdokkaana.
- OKM:n selvitys lainsäädännön muutostarpeista rinnakaistallentamisen edistämiseksi (<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-461-0>) on julkaistu 13.6.2017. Selvityksestä on pyydetty lausuntoja mm. yliopistoilta.
- Kotilava-hankkeen seminaari Scholarly journals, politics, and freedom of speech järjestettiin 2.6.2017 Helsingissä.
- Kirjastotoiminnan vaikuttavuuden arviointiryhmän Vaikuta tai kuole –seminaari 25.9.2017 Helsingissä.
- STKS:n Suomi 100 v –juhlaseminaari 23.11.2017.
- 22. Nordic Workshop on Bibliometrics and Research Policy järjestetään 9.-10.11.2017 Helsingissä. Järjestäjinä Helsingin yliopiston kirjasto, Tiedon, tieteen, teknologian ja innovaatioiden tutkimuskeskus TaSTI ja Tieteellisten seurain valtuuskunta.
- KINE Kirjastonjohtajien neuvottelupäivät järjestetään 19.-20.10.2017 Turussa.
- Kirjastoverkkopäivät järjestetään 24.-26.10.2017 Helsingissä.
- Tietoarkisto järjestää kaksi seminaaria tietosuojasta Helsingissä:
 - o EU:n tietosuoja-asetus – tietosuojalainsäädännön muutokset tutkimuksessa ja arkistoinnissa –seminaari 31.10.2017
 - o Tietosuoja ja tutkittavan suostumus osallistua tutkimukseen –seminaari 1.11.2017.

12. Muut asiat

13. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.45.

Liitteet:

- 1 SYN FUN strategiaehdotus
- 2 Raportti – Kysely yhteistilaston tarpeesta
- 3 SYNin lausunto TATTI-mietintöön
- 4 SYNin kokouksen 3/2017 esityslistan luonnos
- 5 SYNin kommentit ehdotuksesta DMPTuuli-työkalun rahoitus- ja hallintamalliksi 2018-2020

6 Tuuli ehdotus hallintamalliksi ED09

7 Tuuli ehdotus hallintamalliksi ED12

8 SYNin lausunto Kotilavan rahoitusehdotuksesta

9 Varastokirjaston liittäminen Kansalliskirjastoon, Helsingin yliopiston muistio

10 Nimeämispyyntö opinnäytteiden arkistointia käsittelevään työryhmään